

მარიზა ბახტაძე

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

დოქტორანტი

(+995)557-579-578 Marizabakhtadze@gmail.com

**„ვეფხისტყაოსნის“ ინტერტექსტი
ვახტანგ ორბელიანის შემოქმედებაში**

Mariza Bakhtadze

Batumi Shota Rustaveli State University,

PhD student

(+995)557-579-578 Marizabakhtadze@gmail.com

**The Intertext of the Knight in the Panther Skin
in Vakhtang Orbeliani's Writings**

ანოტაცია: სტატიაში წარმოდგენილია ვახტანგ ორბელიანის პოეტური სამყაროს მრავალმხრივი ანალიზი. ავტორი ასახავს ორბელიანის ცხოვრებისეულ გამოცდილებებს, მის ბავშვობასა და სამეფო ოჯახთან დაკავშირებულ სულიერ-კულტურულ გარემოს, რამაც დიდი გავლენა მოახდინა მისი ხასიათისა და შემოქმედების ჩამოყალიბებაზე. ნაშრომი დეტალურად განიხილავს პოეტის დამოკიდებულებას საქართველოს წარსულისადმი, რომელიც მის ლირიკაში როგორც სულიერი შთაგონების წყარო, ისე მომავლის იმედის საფუძველი ხდება. გამოვლინდა ორბელიანის განსაკუთრებული კავშირი შოთა რუსთაველთან: მისი ესთეტიკა, პოეტური ხედვა და ეროვნული თვითშეგნება დიდწილად რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანზე“ დამყარებული. ტექსტში ყურადღება გამახვილებულია იმაზეც, თუ როგორ განავრცობს ორბელიანი ქართული რომანტიზმის ტრადიციას, როგორ

უახლოვდება ბარათაშვილის ევროპეიზმის მიმართულებას და როგორ ახლებურად ჰქმნის ქართველი ქალის სულიერ და კულტურულ ხატს. განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს ლირიკული პოემის „ობოლის“ ანალიზს, სადაც წარმოდგენილია რუსთაველის პოეტური, მითოსური და სულიერი სახის რომანტიზებული ინტერპრეტაცია. მთლიანობაში, ტექსტი წარმოაჩენს ვახტანგ ორბელიანის პოეზიას როგორც ეროვნულ თვითმეგნებასთან, ისტორიულ მესიერებასთან და რუსთაველის ესთეტიკურ იდეალთან მჭიდროდ დაკავშირებულ მოვლენას.

საკვანძო სიტყვები: ინტერტექსტი, ვახტანგ ორბელიანი, „ვეფხისტყაოსანი“.

Annotation: The text provides a comprehensive analysis of the poetic legacy of Vakhtang Orbeliani, emphasizing the biographical, historical, and cultural factors that shaped his literary worldview. It highlights Orbeliani's upbringing in the royal Georgian environment, where intellectual refinement and national consciousness played a crucial role in the formation of his personality. The study examines the poet's profound sentiment toward Georgia's glorious past, which served not only as a source of romantic inspiration but also as the foundation of his belief in the nation's future revival. A central theme of the text is Orbeliani's deep admiration for Shota Rustaveli. His poetic manner, aesthetic ideals, and national vision are notably influenced by *The Knight in the Panther's Skin*, which he viewed as an eternal “lamp” guiding the Georgian people. The analysis also explores Orbeliani's engagement with European romanticism, his interpretation of the spiritual essence of love, and his portrayal of the Georgian woman as a cultural and moral archetype. Special attention is given to Orbeliani's lyrical poem “*Orphan*”, which offers a romanticized and symbolic

rendering of Rustaveli's life and inspiration. Overall, the text presents Orbeliani's oeuvre as a synthesis of national identity, historical memory, and the enduring influence of Rustaveli's aesthetic and moral ideals.

Keywords: Intertext, Vakhtang Orbeliani, the Knight in the Panther's Skin

ვახტანგ ორბელიანის პოეტურმა შემოქმედებამ უხმაუროდ ჩაირა. ვახტანგ ორბელიანი დღესაც ნაკლებადაა შესწავლილი ვიდრე მისი დროის მწერლები: ალ.ჭავჭავაძე, გრ.ორბელიანი და ნ.ბარათაშვილი. და ეს მაშინ როდესაც ვახტანგ ორბელიანი ამ თაობის ერთ-ერთი საინტერესო წარმომადგენელია. ვ.ორბელიანი ბატონიშვილების პატრიოტული რომანტიკული ლირიკით დაიბადა, ალ.ჭავჭავაძის, გრ.ორბელიანისა და ნ.ბარათაშვილის ეროვნულ რომანტიზმზე აღიზარდა და შემდეგში კი ილია ჭავჭავაძისა და აკ.წერეთლის რეალიზმსაც მოესწრო და საგრძნობლად განიცადა იგი. სწორედ ამ გარემოებამ განსაზღვრა მისი პოეტური გზა. ამ მხრივ ვ.ორბელიანის პოეტური შემოქმედება მეტად თავისებური და საინტერესოა.(ჭილაია,1941:3)

ვ.ორბელიანი დაბადებულია 1812 წელს 5 აპრილს. მამა - ვახტანგ ორბელიანი იყო დიდი თავადი, ერეკლე II სიძე, საქართველოს რუსეთთან „შეერთების“ შემდეგ მეფის რუსეთის მოხელე-პოლკოვნიკი. პოეტის მამა, მისი შვილის, ალ.ორბელიანის მოგონებით ბოლომდე ერთგული დარჩა ერეკლე მეფის ტახტისა

პოეტის მამა – ვ. ორბელიანი მწიგნობარი იყო და ლექსებსაც წერდა. იგი გარდაიცვალა 1812 წელს, პოეტის დაბადების წელს. მამით ობოლო, პატარა ვახტანგი სხვა ძმებთან ერთად იზრდებოდა, დედის მზრუნველობის ქვეშ. ვახტანგის დედა თეკლე, იყო ერეკლე II-ის უმცროსი ასული, ჭკვიანი და განათლებული ქალი. თვით ერეკლე მეფე ყველაზე მაღლა აყენებდა თურმე თავის

ასულს: “ჩემო შინაგანო გულის ნათელო თეკლევე“, ასე იხსენიებს ერეკლე ქალიშვილს ერთ პირად წერილში. განათლებულმა და ძლიერმა თეკლემ, დიდი რესურსი ჩადო შვილების ღირსეულად აღზრდაში. ვ.ორბელიანის პიროვნების ჩამოყალიბებაში მისმა ცხოვრებამ დიდი როლი შეასრულა.

რაც შეეხება უშუალოდ ვახტანგ ორბელიანის შემოქმედებას, ეს გახლავთ ძველი, თავისუფალი საქართველოს გულწრფელი გამოტირება. მისი ლირიკის ძირითადი თემა დროს გარდასული საქართველო იყო. ძველ ქვეყანას მთელი თავისი სისრულით სუნთქავთ და გრძნობთ ვ. ორბელიანის ნაწერებში. აწმყოთი უკმაყოფილი პოეტი წარსულში გადადის, ეს წარსული პოეტს ერთგვარ სულიერ კმაყოფილებას ანიჭებს. იგი მთელი სიმწვავეთ განიცდის „ძველი ივერის“ სიღიადეს. წარსულში ხედავს იგი იდეალურ ქვეყანას. მისი ოცნება ფრთებს ისხამს როცა იგი წარსულს ეხება. წარსულის დახატვაში ვახტანგ ორბელიანი ტიპური რომანტიკოსია, მაგრამ ის აქ წერტილს როდი სვამს. ანალიზს იწყებს. ძველ საქართველოს იგი მაღალ შეფასებას აძლევს და იმ დასკვნამდე მიდის, რომ „დიდ წარსულს მომავალიც ეწნება“. ვ. ორბელიანს მომავლის იმედი განასხვავებს სხვა რომანტიკოსებისგან. (ჭილაია, 1941:43)

პოეტის გაგებით, საქართველოს წარსული დიდებული და სახელოვანია. საუკუნეების განმავლობაში საქართველო იდგა როგორც სალი კლდე და თავს იცავდა შემოსეული მტრისაგან. წარსულისგან „დიდებულ პალატა“ ნანგრევებიღა დარჩა, მაგრამ ეს ნანგრევები ლამაზარევით ანათებს და „გზას უნათებს“ ქართველ ხალხს. პოეტი ამ ლამაზარს მრავალ სხვა სიმბოლოთა შორის, რუსთაველის დიდ ქმნილებაში „ვეფხისტყაოსანში“ ხედავს. პოეტის რწმენით, რუსთაველის გმირული სიტყვები ამხნევებდა ქართველ

ხალხს. „უნერგავდა მომავლის რწმენას და უნათებდა გზას“. ის იყო მისი დროშა და ხმალი.

ვახტანგ ორბელიანი ქართული რომანტიზმის ერთ-ერთი გამოჩენილი წარმომადგენელია, რომლის შემოქმედებაში საგრძნობი და თვალშისაცემია დიდი სიყვარული „ვეფხისტყაოსნის“ მიმართ.

როგორც ზ. აბზიანიძე წერს, ვახტანგ ორბელიანი ლექსით „ძველ მეგობარს“ დიმიტრი ყიფიანს ეხმიანება და მოუწოდებს „სული და გული დავიკუბოთ რუსთველის ლექსით, „გიოტე, შექსპირი, შილერი კვლავ ერთად გადავიკითხოთ“. ეს პოეტური პირობითობა არ არის. ქართული და ევროპული კლასიკა მხოლოდ წიგნის თაროზე როდი მეზობლობდა ვახტანგ ორბელიანთან – მის ესთეტიკურ იდეალსაც ძერწავდა. ამიტომაც, რომ სიჭაბუკიდან მიჩვეული „ბესიკის მღერას ციურსა“, გრიგოლ ორბელიანის გარდაცვალების ლექსით დამტირებელი – ვახტანგი ერთი წლის შემდეგ (1884 წელს) სწორედ ბესიკისა და გრიგოლ ორბელიანის ტრადიციას ემიჯნება:(აბზიანიძე, 2009:2)

„მე არ მიყვარს კილო მუხამბაზისა,
კინტოთ კილო, კილო შუა-ბაზრისა“.

სამაგიეროდ, ამავე ლექსში ავტორი ქებას ასხამს „რუსთაველის კილოს“, რომელსაც პოეტი ბუნების თვალწარმტაც სურათებს ადარებს:

„მე მომეცე კილო რუსთაველისა
გაფურჩქენილი ვით ყვავილი ველისა,
მოკამკამე, როგორც წყარო მცინარი
ვით მდინარე მშვენივრად მომდინარი“.

ვახტანგ ორბელიანმა ქართველ პოეზიაში განსაკუთრებული ყურადღება დაუთმო სიყვარულის სულიერ გაგებას, რითაც იგი უფრო რომანტიკოსთა თაობის უმცროს წარმომადგენელს – ნიკოლოზ ბარათაშვილს უახლოვდება. ბარათაშვილის მსგავსად, ორბელიანიც დგამს ნაბიჯს ევროპეიზმისკენ, რაც მკვეთრად

აისახება მის ესთეტიკაში, და განსაკუთრებით – სიყვარულის სახის ფორმირებაში. პოეტის წარმოდგენით, მშვენიერი ქალი მთელი არსებით უნდა იყოს შეყვარებული. ამის შთამბეჭდავი ილუსტრაციაა მის პოეტურ ნიმუშებში ნახსენები ხატი:

„დაგვანხვე ასული მშვენიერი,
სახეს უჩნდეს გულის ჭმუნვა ძლიერი,
იყოს ვარდი, ავდრისაგან ფერმიხდილი,
ნაზი, ტურფა, მშვიდი და წმინდა გული,
მაგრამ მთელი არსით შეყვარებული“.

ამგვარი ხატება მიგვანიშნებს, რომ ორბელიანისთვის ქალის ძირითადი ღირსება მისი სულიერი მდგომარეობაა, ხოლო ფიზიკური სილამაზე – ამ სულიერი სიღრმის მხოლოდ გამოძახილი. სწორედ ამიტომ იზიდავს მას ამალიას და ოფელიას ტიპის ქალთა ციური, ნატიფი, თითქმის ენით გამოუთქმელი ხიბლი.

მიუხედავად იმისა, რომ ორბელიანი აშკარად იცილებს აღმოსავლური პოეზიის ტრადიციულ სტილისტიკას, გარკვეულწილად მაინც იზიარებს ბესიკისა და მუხამბაზების ესთეტიკურ გავლენებს, განსაკუთრებით – სიყვარულის გრძნობის ნაზად, იდუმალად დახატვის კუთხით. ამ შეხედულებების საფუძველზე შესაძლებელია ვიპოვოთ საერთოც რუსთაველთან: „ვეფხისტყაოსნის“ ავტორიც და ვ. ორბელიანიც ქალის მშვენიერებას შინაგანი სამყაროს სისუფთავით განმარტავენ. ორივე მათგანისთვის სიყვარული არის ის სულიერი სინათლე, რომელიც ადამიანის არსებას ამაღლებს და ამშვენიერებს. რუსთაველის გავლენა ორბელიანის სტილში განსაკუთრებით შესამჩნევია შემდეგ სტროფში:

„ხედავთ ნაზს ტანსა, მკერდს გადაშლილს, ორ მხარეს,
ამ ორ ზამბახს, გულთ წარმტაცველთ, გულთ მახეს!
ბროლის ყელსა, თლილთა მხართა და მკლავთა,
შავთა თვალთა, ეშხის ალით მომკლავთა,
მუხლამდინ თმას, აბრეშუმსა გიშრისას“.

ვახტანგ ორბელიანის პოეზია ასევე მნიშვნელოვანი მასალაა ქართველი ქალის ისტორიულ-კულტურული ხატის შესწავლიასთვის. ქართულ სინამდვილეში ქალის კულტს უძველესი ფესვები აქვს: ქართველი ქალი გამორჩეული ადგილი უჭირავს როგორც ეროვნულ ისტორიაში, ისე მსოფლიო ლიტერატურაში. ამის დამადასტურებელია (ევრიპიდეს „მედეა“, პუშკინის „ბახჩისარაის შადრევანი“ და სხვა). ქართულ ისტორიულ ვითარებაში ქალი ხშირად პოლიტიკურ ცხოვრებაშიც აქტიურად მონაწილეობდა, და ზოგჯერ სახელმწიფოს მართვის ბერკეტიც მის ხელში იყო. სწორედ ამ ტრადიციამ განსაზღვრა ქართველი ქალის განსაკუთრებული ადგილი ეროვნულ ცნობიერებაში. ვ. ორბელიანი ამ თემას საკუთარი შემოქმედების რამდენიმე ნიმუშით ეხმიანება. განსაკუთრებით, აღსანიშნავია „მთის ქალი და მოგზაური“ და „ქალი ის არის“, სადაც პოეტი ხაზს უსვამს, რომ ქართველ ქალში უძველესი დროიდანვე ერთ-ერთი უმთავრესი ღირებულება – სამშობლოს სიყვარულია. იგი ხშირად პირად, ინტიმურ გრძნობებზე მალლა დგას და მათ ამარცხებს. ორბელიანი აქ შეგნებულად უპირისპირებს ერთმანეთს ვაჟის სიყვარულსა და სამშობლოს სიყვარულს, რითაც მიანიშნებს ქართველი ქალის სიმტკიცეს, ღირსებასა და მოქალაქეობრივ პასუხისმგებლობაზე. (ჭილაია, 1941:69-70)

ამრიგად, შესაძლოა ითქვას, რომ ქართველი ქალის ხატი, რომელიც რუსთაველმა „ვეფხისტყაოსანში“ შემოგვინახა სულიერი სიწმინდის, გონიერების, სულიერი ძალისა და სიყვარულის ერთიანობა, ორგანულ კავშირშია ვახტანგ ორბელიანის შემოქმედებით შეხედულებებთან. ორივე ავტორი ქალს გვიხატავს როგორც ამაღლებულ, ღირსეულ, სულიერად თავისუფალ პიროვნებას, რომლის სილამაზე შინაგანი სამყაროდან იღებს სანყისს.

რუსთაველის პოეზიისადმი დიდი სიყვარული და პატივისცემა ვახტანგ ორბელიანმა იმითაც გამოხატა, რომ ქართული პოეზიის

დიდ გენიას მიუძღვნა ლირიკული პოემა „ობოლი“, სადაც პოეტი ცდილობს გადმოგვცეს რუსთაველის ბურუსით მოცული ბიოგრაფიის ახლებური ვერსია. თხზულების ძირითადი თემა „ვეფხისტყაოსნის“ ავტორის ცხოვრება და მისი უმთავრესი ქმნილებაა. აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ „ავტორს ხშირად გაუგონია თავის დედის, მეფის ირაკლის II ასულის თეკლესგან, რომ საქართველოს სამეფო სახლში ძველ დროითგანვე სიტყვიერი გარდმოცემა დარჩენილა: შოთა რუსთაველი ყოფილა ობოლი, ტომით მესხი, სოფელ რუსთავიდან, რომლის სახელთანაც იმ დროებში მისთვის უწოდებიათ, “რუსთაველი“. იგი იყო მშვენიერი სახის კაცი“.

ვახტანგ ორბელიანი ნაწარმოების პროლოგში რუსთაველს გვიხატავს ბედისაგან დაჩაგრულ პოეტად, რომელსაც არ გააჩნია ამქვეყნიური ზრუნვა, მისი მფარველი და გვერდში მდგომი არის მხოლოდ და მხოლოდ უზენაესი ღმერთი, რომელიც ლოცავს რუსთაველს:

„აღვსილიყავ ჩემის მადლითა,
სული უმანკო გეგზნებოდეს საღმრთო ალითა,
გქონდეს ნათელი, წმინდა გული, ბრძენი გონება,
ძმობის, ერთობის, სიყვარულის მაღალი გრძნობა;
აზრი მდიდარი, ენა ტკბილი, სიტყვა დამწველი,
დიდების სხივით შეიმოსოს შენი სახელი!
და მან სიტყვამა და სახელმა ანათონ ლამპრად,
შენის სამშობლოს შვილთა გულნი აცხოვლონ მარად!“.(ჭავჭავაძე,1904:136)

მარტოსული პოეტი განათლებას „განათლების დიდ კერაში“ – ძველ ელადაში იღებს.

„ქვეყანავ ღმერთთა, მიწავ გმირთა, ელინთ მამულო,
მტარვალთ ხელითა დანგრეულო და წამებულო,
დიდო აკვანო, დიდო კერავ განათლებისა,
დიდო სამშობლოვ ჰომერის და თემისტოკლისა,
შენ შეიშვილე და შენ იძმე იგი ობოლი,

და შენთ ძეთ სწავლით და მათ სიბრძნით ან შემკობილი“.
(ჭავჭავაძე, 1094:137)

სამშობლოში დაბრუნებულ რუსთაველს ეგებება მისი მშობლი-
ური მიწა.

„ნახა; აქ კლდენი, ფრიალონი გზად იჭრებიან,
ძველნი ტაძარნი დანგრეულნი კვალად დგებიან“...

„დიდების სხივით შემოსილი ნახა თამარი,
იმისი სახე მშვენიერი და მოლიმარი,
მისი სიტურფე, ისი სინაზე, მისთ თვალთ ნათელი;
ივერის მთა-ბართ და ერისა მანათობელი!“

ვახტანგ ორბელიანი აღწერს თამარის მშვენიერებას და სწორედ
ამ სილამაზის შთაგონებითაა დაწერილი „ვეფხისტყაოსანი“:

„მაშინ აღმოხდნენ იგი ლექსნი მის მაღლის სულით,
ლექსნი დამწველნი, ლექსნი ტკბილნი, სავეფხის სიბრძნით,
მოკამკამენი წყაროს წყალნი, ცით ნაპერწკალნი,
აღმას-ზურმუხტი, მარგალიტნი, უფასო თვალნი!“

როგორც პოემის დასასრულს ირკვევა, თამარ მეფეს უბრძანებია
მოეყვანათ ამ დიდებული სიტყვების ავტორი:

„მსურს ვნახო, ვინც წარმოსთქვა ესე ლექსები,
ტურფად წყობილნი, მარგალიტნი, საგოგმანები“.(ჭავჭავაძე, 1904:139)

მოჰკვარეს მეფეს მშვენიერი ჭაბუკი, რომელსაც თვალეზში
ზეციური მადლი ეფინა, მის სახეს სულის სიმშვიდე და გულ-
წრფელობა ემჩნეოდა. თამარ მეფეს მისთვის წარმომავლობა არ
უკითხავს, მხოლოდ ეს უთხრა:

„ეს ლექსნი გულს ვით ჩაგინერგდნენ,
გულთა დამწველნი ვით აღმოხდნენ, ვით დაიწერნენ?“

რუსთველმა კი უპასუხა:

„დიდო მეფეო! მაგ რვეულში რაც დაიწერა,
შენმა ნათელმა, მშვენიერმა სახემ შთამბერა“.

მეფე ღიმილით შეხედავს რუსთაველს და ტკბილი ხმით დალო-
ცავს:

„იყავ დიდებულ და დიდებულთ იყავ მშვენება,
ჩემის სამეფოს გვირგვინისა შენ ხარ დიდება!“.(ჭავჭავაძე, 1904:139)

ამრიგად, ვახტანგ ორბელიანის ლირიკული პოემა „ობოლი“ განასახიერებს ქართული რენესანსის უდიდესი შემოქმედის შოთა რუსთაველის რომანტიზებულ სახეს. ვ. ორბელიანი, რომელსაც ბავშვობიდანვე სმენოდა სამეფო ოჯახში მცხოვრებთაგან რუსთაველის შესახებ დამკვიდრებული სიტყვიერი გადმოცემა, ქმნის პოეტურ ვერსიას. პოემაში რუსთაველი სიცოცხლისეულ მარტოობას სულების მაღალ ზეციურ მფარველობაში აქცევს. სწორედ ამის გამო მისი შემოქმედებითი წყარო მიწიერს კი არა, ღვთაებრივს უკავშირდება. განათლება, რომელსაც იგი „ელადაში“ იღებს, ორბელიანის ნარატივში არა მხოლოდ სწავლულებას, არამედ მკვიდრ სულიერ საფუძველს აძლევს პოეტს, რომელმაც შემდეგ საქართველოს კულტურული ბედი განსაზღვრა.

ორბელიანის „ობოლი“ არ არის ისტორიული დოკუმენტი, მაგრამ არის სიყვარულითა და პატივისცემით გაჭერებული პოეტური ჰიმნი, რომლის საშუალებით ავტორი ცდილობს რუსთაველის ბიოგრაფიის ბურუსით მოცულ ფიგურას შესძინოს ლირიკული სიცხადე. ამგვარად, პოემა ერთდროულად გვიცხადებს რუსთაველის სახეს როგორც ეროვნული მემკვიდრეობის უმაღლეს სიმბოლოს და როგორც იმ პოეტურ სულს, რომელმაც საკუთარი შემოქმედებით ქართველი ერის სულიერი სივრცე საუკუნო ნათლით გაანათა.

ვახტანგ ორბელიანი ქართველ რომანტიკოსთა შორის ყველაზე მეტად იყო დაინტერესებული რუსთაველით. იგი რუსთაველის პოეზიის მთავარ თავისებურებად სიბრძნისა და ესთეტიკური ტკობის სინთეზს მიიჩნევს. რუსთაველმა წარმოთქვა „ლექსნი დამწველნი, ლექსნი ტკბილნი, სავსენი სიბრძნით“. ამიტომაც, რომ მსოფლიო პოეზიის პარნასზე რუსთაველთან გაჯიბრებას ძნელად თუ გაბედავს რომელიმე პოეტი. იგი ადამიანის სიტყვისა და ლექსის

ჯადოქარი ხელოვანია. უფრო მეტიც, ვახტანგ ორბელიანის ლექსს „გალიას“ ეპიგრაფად წამძღვარებული აქვს რუსთაველის სიტყვები: „სადაც გინდ ვიყო, რა მგამა, ყოფაცა მქონდეს ნებისა“.(ჭავჭავაძე,1904:128)

აღსანიშნავია რომ „ვეფხისტყაოსნის“ პარალელური კორპუსის გადამოწმების დროს არცერთ რედაქციასა და ხელნაწერში არ ფიქსირდება „სადაც გინდ ვიყო“ – ყველა გამოცემასა და რედაქციაში გვხვდება **“სადა გინდ ვიყო, რა მგამა, ყოფაცა მქონდა ნებისა”**. აღსანიშნავია 1867, 1875 და 1883 წლების გამოცემებში ამ ტაეპის წინ დასმულია ენკლიტიკური „და“ კავშირი – **„და სადა გინდ ვიყო“**, მაგრამ მას არავითარი კავშირი არ აქვს „სადაც“ ფორმასთან, რომელიც ვ. ორბელიანმა ციტატაში განზრახ ჩასვა, რუსთაველის ტაეპის გათანამედროვეების მიზნით: დედანშია ძველი ფორმა „სადა“, ვ. ორბელიანი კი მას ცვლის აღნიშნული მიმართებითი ნაცვალსახელის თანამედროვე ფორმით.

ვახტანგ ორბელიანის „განკითხვაში“ წარმოდგენილია მშვენიერი შავი მერანი, რომელიც ტარიელის ტაიჭის ალუზიაა, მაგრამ იგი საერთოს პოულობს ბარათაშვილის „მერანთანაც“. თავდაპირველად ვახტანგ ორბელიანის მერანიც ისეთივე ტოლდაუდებელია, როგორც ბარათაშვილის მერანი, მაგრამ აღმაფრენის დროს ის უკვე რაშად გადაიქცევა „უტოლო, ვით მთვარე ცაში“ (ორბელიანი 1928: 42).

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ როგორც შემოქმედი, ვახტანგ ორბელიანი მუდამ მიმართავს წარსულს, რომელიც მისთვის არა ნოსტალგიური თავშესაფარი, არამედ ეროვნული თვითშეგნების წყაროა. ძველი საქართველოს სიდიადე, მისი გმირული ისტორია და სულიერი წარსული პოეტისთვის ის ამაღლებული სივრცეა, საიდანაც მომავლის იმედი აღმოცენდება. განსხვავებით სხვა რომანტიკოსებისგან, რომლებიც წარსულს ხშირად განუხორციელებელ ოცნებად და დაკარგულ სამყაროდ

განიხილავდნენ, ვ. ორბელიანი წარსულის დიდებაში მომავლის შესაძლებლობას ხედავს. სწორედ ამ რწმენამ აქცია იგი „იმედის პოეტად“.

რუსთაველი ორბელიანის ესთეტიკური სამყაროს უმნიშვნელოვანესი ღერძია. მისთვის რუსთაველის პოეზია არის სიბრძნის, სილამაზის, ჰარმონიისა და ესთეტიკური სრულყოფილების უმაღლესი ნიმუში. ორბელიანის დამოკიდებულება რუსთაველისადმი ერთდროულად ემოციური, ესთეტიკური და ინტელექტუალურია. ამ თვალსაზრისით, „ვეფხისტყაოსნის“ სიყვარული კულტურული სიმბოლოს შინაარსს იძენს – ეს არის ნიშანი იმისა, რომ XIX საუკუნის საქართველო საკუთარ შინაგან ძალას კვლავ რუსთაველისაგან იღებდა. ვახტანგ ორბელიანის პოეზიაში წარსული, აწმყო და მომავალი ერთ მთლიანობას, ხოლო რუსთაველი იქცევა იმ სიმბოლურ ძალად, რომელიც ამ ერთიანობას აზრსა და სიმტკიცეს ანიჭებს.

გამოყენებული ლიტერატურა

References

აბაშიძე (1966): აბაშიძე გ., მარგიანი რ., ნატროშვილი გ., უღენტი ბ., ქართველი მწერლები შოთა რუსთაველს. გამომც. „ლიტერატურა და ხელოვნება“, თბილისი
abashidze (1966): abashidze, g., margiani, r., natroshvili, g., zhghenti, B., kartveli mtserlebi shota rustavels. gamoc. “literatura da xelovneba”, tbilisi

აბაშიძე (1900): აბაშიძე კ., ეტიუდები ქართული ლიტერატურისა; „მოამბე“, თბილისი

abashidze (1900): abashidze k., etiudebi kartuli literaturisa, “moambe”, tbilisi

აბზიანიძე (2009): აბზიანიძე ზ., “ვახტანგ ორბელიანი.” *ბურუსი* (blog), 19 აგვისტო, 2009.

abzianidze (2009): abzianidze z. Vakhtang Orbeliani. *Burusi*, August 19, 2009

ჭავჭავაძე (1904): ჭავჭავაძე ა., ბარათაშვილი ნ., ერისთავი გ., ორბელიანი გ., თუმანიშვილი მ., ვერესელიძე ი., ორბელიანი ვ., ქართველი პოეტების რჩეული ლექსები, თბილისი

chavchavadze (1904): chavchavadze a., baratashvili n., eristavi g., orbeliani g.,
tumanishvili m., kereselidze i., orbeliani v., kartveli poetebis rcheuli leksebi, tbilisi
ორბელიანი (1928): ორბელიანი გ., ლექსები. თბილისი
orbeliani (1928): orbeliani g., leksebi. tbilisi
ჭილაია (1941): ჭილაია ს., ვახტანგ ორბელიანი, თბილისი
chilaia (1941): chilaia s., vaxtang orbeliani, tbilisi